

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe ună anū 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălănitare:

Pe anū 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVIII.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

N°. 118.

Mercuri 29 Maiu (10 Iunie)

1885.

BrașovŪ, 28 Maiu (9 Iunie) 1885.

Unŭ colaboratorŭ alŭ Țiarului „Egyetertes“, făcendŭ o excursiune cu unŭ deputatŭ unġurŭ, în comitatulŭ Huniădórei, istorisește multe de tóte despre lupta desperată, ce o pórtă în acelŭ comitatŭ o mână de „elementŭ cultŭ maghiarŭ“ cu românimea de acolo, ca sĚ o recucerescă pentru „idea națională și de statŭ maghiarŭ.“

Este cunoscutŭ, că prelinșii învġțați unġuri din Huniădóră au făcutŭ straniă descoperire, că poporulŭ românŭ de acolo arŭ fi compusŭ mai multŭ din Maghiari romanizați. Acġstă descoperire le servește ca îndemnŭ și mai mare de a face din Români Uniădórei Unguri.

„Lupta pentru recucerire“, cum o numescŭ ei, formġză obiectulŭ celei mai mari admirațiunii a numitului călġtorŭ.

În comitatulŭ Huniădórei, Țice elŭ, fiecare unġurŭ, e pġtrunsŭ de marea însemnătate a misiunii sale patriotice, fiecare e unŭ apostolŭ alŭ lăȚirei ideii naționale. Muncesc, se ostenește, ca sĚ-și căștigue pânea de tóte Țilele, și pe lângă acġsta ține cu totŭ sufletulŭ la ideea de a recucerii pentru maghiarismŭ pe toți aceia, cari s'au ruptŭ de elŭ, și și pe aceia sĚ-Ți atragă la sine, cari niciodată nu s'au ținutŭ de elŭ. Maghiarulŭ se 'narmġză cu entusiasmŭ și pe cale pacifică pórtă lupta nesăngerósă departe de orice egoismŭ (?), numai din curatŭ patriotismŭ. Pe fiecare Ți, pe fiecare săptămână înregistrġză câte unŭ succesŭ, și nu are altă rġsplată (?) decâtŭ consciința, că și-a împlinitŭ datoria.

Centrulŭ acestei lupte — Țice călġtorulŭ unġurŭ, — este colonia dela stațiunea Piski.

Dela acestŭ punctŭ se lășește maghiarisarea, aici se află o școlă maghiară cu șese clase, care are trei sute de școlari; școlarii suntŭ în cea mai mare parte din cele trei sate dimprejurŭ. Ei suntŭ toți Români, a cărorŭ părinți nu șciu de locŭ unġuresce dar pentru aceea „se maghiarisġză“ copii lorŭ în școlă. În vġțătorii se îngrijescŭ și de aceea, ca sĚ bage în copii semțġmentulŭ naționalŭ maghiarŭ și impresiunile ce le capġtă în școlă copilulŭ — speră călġtorulŭ unġurŭ — că nu se vorŭ schimba prin contactulŭ lorŭ cu părinții.

Apoi ne mai spune, că școlarii au declaratŭ versuri frumoșe unġuresci, și că óspeții au fostŭ primiți, la întrarea lorŭ în școlă, de fețița preotului românescŭ dela Deda, c'unŭ discursŭ de bine-venire; ea era îmbrăcată în haine românesci, dér cu atătŭ mai multŭ a surprinsŭ curata limbă unġurescă, cu care a recitatŭ discursulŭ ei bine studiatŭ.

Același călġtorŭ a întâlnitŭ în alte sate din apropiere școlari români, cari toți vorbeau unġuresce. Se aflau acolo mamele unora din copii, ele nu șciu nimic unġuresce, dér sĚ fi Țisŭ, că băeții lorŭ le învġță acasă unġuresce. (sic!)

Călġtorulŭ termină prin a-și exprima încă odată admirațiunea pentru „succesele“ ce s'au dobġnditŭ în comitatulŭ Uniădórei pe terġmulŭ maghiarisării învġțămġntului poporalŭ, Țicġndŭ între altele:

„...Este neîndoiosŭ, că Maghiarii uniădóreni lucră cu mare energiă pentru maghiarisare..... Preoții români se încġrcă de a contrastă, dér multŭ slabŭ, pentru ca sĚ se póta opune. Puterea stăruințelorŭ de maghiarisare se sġmte tare...

Óre așa sĚ fiă?

Nu credemŭ ca puterea de rezistență a românismului în Uniădóra sĚ fiă înfrantă. Dér mărturisimŭ că suntemŭ forțe nelinistiți, din cauza tăcerei ce domnescă p'acolo de vreo doi ani încóce.

Dormŭ conducġtorii Românilorŭ? De ce nu-și dau mâna și ei, cari suntŭ multŭ mai numeroși ca Maghiarii, spre a se apġra de uneltirile de „recucerire“ ale acestora? De ce o mână de Unguri se facă mai multŭ ca o óste de Români? Cândŭ se vorŭ deștepta odată și frații din Uniădóră? Ori dóră nu sunt și ei atătŭ de harnici, ca sĚ îmbrace apostolatulŭ naționalŭ, pentru binele și fericirea poporului românŭ? —

Limba maghiară în școlile române.

Subŭ acestŭ titlu publică „Ellenzék“ din Clușŭ, în numărulŭ sġu de Lunŭ unŭ articolŭ, care dă pe față tóte tendințele de maghiarisare. Estragemŭ din acestŭ articolŭ următóarele:

Se vede că s'a sfinșitŭ cu gluma . . .

Ordinațiunea ministrului de cuite și de instrucțiune publică cu data 28 Maiu nr.: 20,301 face finitŭ orŭ cărei îndoiești în acġstă privință.

În sensulŭ acestei ordinațiuni este nevalabilă alegerea de învġțătorŭ ordinarŭ sġu provisorŭ a tuturorŭ acelorŭ indiviȚi, cari au capġtatŭ decretulŭ începġndŭ dela 20 Iunie 1882, dér nu și-a însușitŭ limba maghiară în scriere și în vorbire.

Învġțarea limbei maghiare este prescrișă în modŭ hotărġritŭ și inspectorii școlari și comisiunile administrative au fostŭ provocate sĚ ia măsurile necesare.

Așadar, începemŭ în cele din urmă sĚ lucrămŭ cu serioșitate.

Cum a fostŭ până acum?

A fostŭ așa, că autoritățile școlare române și-au bătutŭ jocŭ de lege. Au alesŭ și numitŭ asemeni învġțătorŭ, cari nu cunoscġu limba maghiară, cari numai câtŭ i-au auzitŭ de nume. Limba maghiară pentru aceea nu lipsea din planulŭ de învġțămġntŭ, dar nimenea nu-o propunea.

Dar și unde învġțătorulŭ știe unġuresce, nu s'a propusŭ acġstă limbă și dacă au fostŭ trași la răspundere pentru acġsta respectivii au răspunsŭ, că ceice învġță unġuresce lipsescŭ din întâmplare dela școlă.

Autoritățile bisericesci române mai facŭ și alte comedii (!) înșelândŭ statulŭ (?) și pe ele însele. Susținŭ școlă proprie, dar ce fel de școlă? Zidirea e nesuficientă; își iau învġțătorŭ cu câte 60—80 fl. pe anŭ; se propune numai odată pe săptămână (?), recvisite de școlă tuță . . .

Acġstă procedere o practică bisericile române și acolo, unde se află și școlă de statŭ și comunală.

Legea ar trebui sĚ se reviqúescă și sĚ se străforme somându-se autoritățile confesionale ca sĚ arăte în timpŭ de doi ani starea școlilor. Dacă în acestŭ timpŭ nu vorŭ răspunde tuturorŭ îndatoririlorŭ sĚ și pġrdă dreptulŭ de a mai susține școlă proprie.

Confesiunile deschidŭ totŭ felulŭ de școlă nepermise după lege și p'acolo pe unde statulŭ s'a gânditŭ la instrucțiune. Dar e mai bine sĚ nu fie nici o școlă în comună, decâtŭ sĚ fie astfelŭ de școlă, asemeni școlă trebuie sĚ pġră!

Trefort a observatŭ cum voiescŭ sĚ se jóce naționalitățile cu limba maghiară și s'a apucatŭ sĚ pună capġtŭ agitațiunilorŭ culpabile.

Munca lui trebuie sĚ fie încoronată de succesŭ, căci dóră legea este pe partea lui.

Intr'adevġrŭ, Trefort e cu legea și legea e cu elŭ. Cu alte cuvinte: când ūi convine merge elŭ cu legea, cândŭ nu trebuie sĚ mġrgă legea cu elŭ. Bietele naționalități sunt astfelŭ dependente dela grația ministrului și legea pentru ele nu mai e lege, ci unŭ jocŭ capriciosŭ alŭ voinții ministrului.

Ordinațiunen ministrului de instrucțiune, de care vorbește foaia maghiară, este unŭ viu documentŭ, că dreptate au avutŭ cei ce au Țisŭ la 1879, că legea privitoare la întroducerea forțată a studiului limbei maghiare în școlile nóstre poporale amenință viața acestorŭ școlă!

O părere și unŭ statŭ.

Blașiu în 8 Iunie.

Domnule Redactorŭ!

Amŭ avutŭ destulă ocașiune, când cu alegerile dietale din anulŭ trecutŭ, a ne convinge despre réua purtare a unorŭ preoți, învġțătorŭ și altorŭ Români de o parte, ér de alta despre buna conduită a altora; dar nu numai anulŭ trecutŭ avutŭ am privilegiu de durere pentru atitudinea lorŭ, ci până în Țilele din urmă amŭ pututŭ și putemŭ notă numele unora cu atitudine greșită, obscurŭ în ce privesce acțiunea lorŭ națională.

Causa relei lorŭ atitudine, credŭ a o afla în indiferentismŭ și în ignoranță. În indiferentismŭ întru câtŭ dġnșii nu-și batŭ capulŭ cum sĚ-și procure vre-unŭ Țiarŭ naționalŭ românŭ, care se luptă cu abnegațiă pentru poporulŭ nostru și care le-ar servi ca unŭ îndreptarŭ și unŭ conducġtorŭ credinciosŭ pe calea adevġrului, și așa unii — cu deosebire funcțiunarii, ca sĚ nu se arate réi patrioți și sĚ nu cadă în disgrația superiorilorŭ lorŭ unġuri, — deși credŭ că cei mai mulți nu din inimă, procură foi unġuresci seducătore și șovinistice, care tġmpescŭ bunul simțŭ și așa cu încetulŭ, în nepăsarea lorŭ față cu Țiarele românesci naționale, se înștrăinġză dela sinulŭ națiunii.

Unŭ fġtŭ alŭ indiferentismului e ignoranța în sensŭ mai estinsŭ, căci de unde, decâtŭ nu totŭ dintr'unŭ felŭ de indiferentismŭ, provine că unii preoți și învġțătorŭ nu-și procură Țiare române, deși starea lorŭ materială ar concede acġsta?

Altfelŭ stă lucrulŭ cu ignoranța luată în sensŭ strġnsŭ; sub acġsta voiescŭ a înțelegere, că unii preoți și învġțătorŭ — cătră dġnșii mġ îndreptŭ mai multŭ fiindcă în prima liniă ei suntŭ chemați a conduce poporulŭ, nu-sŭ numai chemați, ci le e chiar o datorință imperativă a lorŭ sĚ-lŭ conducă — cu totŭ sufletulŭ ar voi ca ei sĚ-și procure o lectură plăcută prin procurarea de Țiare române și așa sĚ scġa conduce poporulŭ pre calea adevġrului, starea lorŭ materială însġ nu le concede a-o face acġsta nicidecum.

Fiindŭ naționalitatea în strġnsă legătură cu biserica, credŭ și imŭ place a crede că și alții vorŭ fi de o părere cu mine, că păstorii noștri sufletesci suntŭ chemați sĚ curme relele acestea, cari ne ducŭ totŭ mai multŭ spre decădere morală în detrimentulŭ naționalității, împunġndŭ tuturorŭ preoțilorŭ și învġțătorilorŭ procurarea de Țiare române. Și acġsta — aflŭ de bine — cam în următóriulŭ modŭ: preoții și învġțătorii, cari dispunŭ de o avere óreși-care îmbucurătore sĚ fie siliți a-și procura celă pușină o fóia română cu programă națională, din banii lorŭ proprii, ér cei cu stare materială debilă, din bani de ai comunei respective, dintr'unŭ óreși-care fondŭ sġu cassă de a dġnsei.

Credġndŭ a nu fi causatŭ prin acġsta nici o supġrare nici într'o parte nici într'alta, ci espunġndŭ-mŭ simplaminte părerea mea, sulevată într'o conversare cu nisce onorabili preoți, rămânŭ ș. c. l.

Brutus.

SCRILE ȚILEI.

Delegațiunile școlilorŭ române de aci au alesŭ Sămbătă Eforia în persoanele următórilorŭ domni: dela Sf. Nicolae: Ioanŭ Petrică, C. Popazu, I. Lengġrŭ, St. Iosifŭ, V. Voina, I. Stinghe, prof.; din Cetate: N. Strġvoiu, D.

Ioncioviciu, N. Ciurcu, Diam. Manole, G. B. Popp și P. Nemeșu.

—0—

»Sieb. Deutsch. Tgbl.« e de părere, că transportul de porci, care a fost înapoiat din Steinbruch în Sibiu a fost sănătos și că pre s'au grăbit veterinarii din Steinbruch a'î declara bolnavi de vreme ce atât la vizitarea dela Turnu-roșu cât și la cea din Sibiu porcii s'au găsit deplin sănătoși. După întorcere nouă vizitare s'a făcut în Sibiu și s'au declarat ca bolnavi 3 porci, der nu de bóla de gură și de unghii. Se va face o nouă vizitare. Comercianții, trei Români, suferă pagube enorme.

—0—

D. Remus Roșca, candidat de preot, Sămbătă în 6 Iunie n. a fost promovată din partea universității din Pesta la gradul de doctor în științele de stat. Felicităm pe ténérul doctor!

—0—

Societatea de lectură »In. M. Clainiană« a teologilor din Blăși, ținându-și în 30 Maiu st. n. a. c. ședința constituantă, și-a ales de oficiali pentru anul școlastic viitor următorii domni: președinte Macaveiu Groze cleric de anul III, redactor la foia »Furnica« Demetriu Deacă cleric de an. III, notarul corespondințelor: Georgiu Chețianu cler. de an. III, cassar: Basiliu Sêrbu cler. de an. II, controlor Atanasiu Bologa cler. de an. I, bibliotecar Valeriu Comșa cler. de an. I, rămânând a se alege notarul ședințelor cu începutul anului școlastic viitor.

—0—

»Kärntner Allg. Zeitung« a apărut în doliu, fiindcă în cercul electoral electoral al Clagenfurtului s'a ales ca deputat în Reichsrath ministrul de comerț br. Pino.

—0—

Diarul liberal din Berlin »Vossische Zeitung«, într'un articol de fond consacrat memoriei răposatului întru fericire principe Anton de Hohenzollern, laudă în termeni călduroși nobilele calități și marile merite ale ilustrului decedat și între altele dice, că A. S. R. Principele Anton n'a încetat nici un moment de a purta o viață sollicitudine pentru interesele Statului român.

—0—

Iu urma morții A. S. regale Anton de Hohenzollern, s'a ordonat în armata română un doliu de 30 de zile.

—0—

Comitetul instituit pentru ridicarea statuei lui C. A. Rosetti a început să distribue în public liste de subscripție împreună cu un apel.

—0—

»Voința Națională« află, că guvernul român ar avea de gând să instaleze pe una din moșiile Statului din județul Bacău o fabrică de sodă din sare.

—0—

Parchetul din Paris se ocupă de câteva săptămâni cu o defraudare de vr'o sută de milioane franci, ce s'ar fi comis cu ocazia morții prințului Sturza în anul trecut. Moștenitorii acestuia află, după mórtea prințesei Sturza nasc. Vogorides întâmplat în anul acesta, numai 200 milioane din averea răposatului prinț. Cercetarea din partea tribunalului a obținut rezultatul, că prințul cu câteva zile înainte de mórtea sa plasase 3 milioane franci în consols englez. Despre celelalte 95 până la 97 milioane nu se scie încă nimic.

—0—

Ministrul francez de instrucție Goblet răspunde la protestul arhiepiscopului din Paris contra secularizării Pantheonului prin următoarea scrisoare: »Domnule Arhiepiscop! Mi-ați adresat un protest, a cărui formă și conținut depășesc cu totul drepturile ce aveți. În orecare măsură vă înțeleg iritațiunea contra hotărârii privitoare la Pantheon, deși acesta e pe deplin legal și edificul niciodată n'a fost considerat de fapt ca o biserică merită pentru scopuri de cult. Insa sentimentul d-vóstru nu scusă aberațiunile limbajului, ce sunt contrare caracterului înaltelor funcțiuni și datorilor d-vóstră față cu guvernul, și nu vă autorisă de loc să discutați actele și politica generală a guvernului. O asemenea atitudine nu e de natură de a stabili raporturi pacifice între biserică și stat. Regretăm acesta. Rămâne asupra-vă de a aprecia, dacă astfel aduceți un serviciu folositor intereselor, pe care le apărați.«

—0—

Serbarea Duminecilor. Corpul negustorilor de Mode-Manufacte și Mărunțișuri s'a adunat 6 Iunie a. c. sub presiunea D-lui Carol Fabricius și s'a luat prin aclamațiune o deciziune pentru odihna Duminecii, obligându-se fiecare a aduce, la îndeplinire această rezoluție, începând cu data de 12 (24) Iunie. Prin această e rugat publicul comersant din Brașov a și regula astfel afacerile sale ca Duminecile să fie respectate deia data de mai sus.

—0—

La cununia d-lui Teodor de Pruncul ce s'a celebrat Duminecă în Brașov, au asistat ca nași d.

George Goilav cu amabila sa soție. D-sa este unul dintre marii proprietari cei mai de frunte și inteligenți în Botoșani.

Uneltiri de maghiarisare în Selagiu.

Selagiu 26 Maiu 1885.

Puternicii stăpâni din înaltul Olimp, îngrijiți de sórtea noastră, cu sila voiesc a ne îndopă cu cultura maghiară, ei nu voiesc ca în secolul prezent numit al civilizațiunei — când tóte popórele cu sete alérgă după cultură — se ne lase de capul nostru ca noi de noi prin școlile noastre, prin esercearea limbei noastre și rădimați pe ajutoriul nostru se ne putem lumina, ci pre-domniți de pofta nesătiosă ca cu timp se ne pótă ab-sórbe în elementul maghiar, prin tot felul de uneltiri se nésuesc a ne despoia și de puțina libertate de care ne-am putut bucură până aci sub fericita lor ocărmuire.

Șovinismul maghiar este în órba presupunere, că în statul nostru poliglot numai o limbă pótă să existe și aceea este limba maghiară, și spre a-și realiza acest vis de aur, prin desconsiderarea drepturilor altor naționalități aduce legi numai în favorul Maghiarilor, ridică societăți de cultură maghiare, cu ajutorul cărora pre cei slabi de ánger dintre naționalități voiesc a-i re-nega dela limba și națiunea în care s'au născut și crescut și a-i preface în strănepoi de ai lui Arpad. Cu un cuvânt pentru Maghiari se face tot, ér pentru noi Români nimica, ba cu durere vedem că și ce ni-au dat mai nainte cu mâna dreptă cea ne-o iau acum cu cea stângă.

Prin lege este decretată limba română de egal îndreptățită cu limba maghiară, der în praesă de acesta nici pomană, ci din contră limba noastră este eschisă dela officiele publice și încetul cu încetul voiesc de-a o eschide și din școlile noastre pe cari le susținem din sudórea noastră.

Comitatul nostru Selagiu încă se bucură de rara fericire cu care este onorat din partea societății maghiarisátore din Clușiu, care se trudesce a-și estinde aripile sale ocrotitoare și preste noi. Și nouă fiilor Selagiului ni se apropiă timpul luminei, da! căci sórele culturai maghiare și preste noi va trimite de aci înainte rațele sale. Semnalul ni s'a dat. Primăriile (antistiele comunale) au fost provocate prin solgăbirii a-și da răspunsul la întrebările societății clușene — cunoscute deja on. public din colónele prețuitei »Gazete;« așa dară ispita se apropiă de noi, suntem însă în firma credință că între noi puțin spor va puté face propaganda clușiană.

Pe la noi, stimate d-le Redactor, până acum nu s'a lucrat așa pe față cu maghiarisarea, der acum și cármacii comitatului nostru nu voiesc a rămâne îndérmâne îndéreptul Clușienilor și Deșienilor fanatici. În zilele trecute solgăbirul din cercul Zelăului Viski, Zsigmond, sub nro. 799 din 1885 pe basa articolului XIV § 42 din 1876 a provocat eforiele școlare să procureze pe séma școlórelor manualele maghiare »Életmentés es egésségtan« și »verékonyo az életmentés es egésségtan-koz« dând totodată strict ordin învțătorilor ca să le propună elevilor, ér dre júii comunali i-a îndatorat să raporteze la finea fieșcăruia an încât s'a făcut destul numitului ordin.

Lucru ciudat a impune ca în școlile noastre confesionale, unde copii nu pricep nici o iotă din limba maghiară, să se propună elevilor, cari abia pot face ceva progrese în limba lor matenă. Pentru de a scăpa pe bieții noștri învțători de incurcala la care i-a adus această ordinațiune, ar face bine d. solgăbiru decă pentru fieșce care învțător din cercul său va procura dela firma »Tiszatrefort« câte o mașină meshanică, cu ajutorul căreia apoi ca printr'o tigră (solcer) se pótă turna în capul copiilor nepricepuți cultura maghiară pe care maghiarismul o cugetă de unica chiămată a civilisă Orientul, der pe calea apucată fieșguri flămândii noștri contopitori că nu și vor ajunge ținta de regeneratori, nu, pentru că cultura nu se răspândește prin răpirea cu forța a drepturilor nici prin desele insulte aruncate cu atăta obrăsnicia asupra acelor cetățeni pacnici ai patriei, cari n'au fericirea a fi membri ai puternicei rase maghiare, ci prin respectarea »egalității, frățietății și libertății« tuturor popórelor de sub sceptrul augustei case domnitóre lotaringo-habsburgice, fii lui Arpad de această trinitate fugă ca dracul de tămăia, ba încuragă și de spriginul ce-lu întâmpină la noi cetățeni perciunați ai patriei dela mică până la mare și-au pus umérul la carul maghiarisării, der necazul pe ei că deși au dohotit destul nu-l pot unge așa să lunece pe plac, ba pot dice că acela merge de tóte patru rótele împedat, și în scurtă va stă pe loc, rămânând tótă ostenela înzadar.

Ađi Dle Redactor, când își scriu aceste rânduri, s'a sémțit în jurul nostru un cutremur de pământ, care na durat mai mult de o minută, der a fost destul

de puternic încât a clătinat edificiile de cugetai că acuși se vor ruina. Poporul, care nu-și mai aduce aminte de asemenea eveniment, întâmplat în porțile noastre, a fost cuprins de spaimă și-l ține de réu augur.

Circeanulă.

Răsboiu vamal între Ungaria și România.

»Sieb. Deutsch. Tgbl.« și chiar guvernamentalul »Hermanst. Ztg.« găsesc că nedreptate s'a făcut comercianților români dela Căneni, inapoiindu-li-se din Steinbruch transportul de porci fără nici o cauză. Améndouă aceste foi susțin, că porcii s'au găsit deplin sănătoși și că închiderea granițelor s'a ordonat pe nedrept.

Guveruul român încă răspunde cu aceleași măsură. Se vede că guvernul nostru și-a pus în gând să omóre comerțul și industria ardelénă, căci Ardelul are multe daraveri cu România.

Cât de amărît e statul vecin din cauza măsurilor aspre luate de guvernul unguresc în contra esportului român, ne arată următoarea comunicare ce ni-o dá »Kronst. Zeitung.«

»Protocolul camerei comerciale și industriale din Brașov din ședința dela 24 Aprilie 1885 cuprinde între altele o informațiune a d-lui Diamandi Manole, președintele camerei, care ne umple în adevăr de consternatiune. Președintele ne a comunicat experiențele, pe care le-a câștigat de curând la concursul d-sale pentru furnisarea de materii de haine de Brașov pentru armata română pe anul 1885. El a prezentat și de astădată, precum în toți anii, ministrului reg. românesc de răsboiu mostrele sale și a primit dela acesta răspunsul, că ministerul român a hotărît ca, pre lângă tótă îndestulirea cu materiile comandate pentru îmbrăcarea armatei din Brașov prin d-lu Diamandi Manole, să se numai cumpere marfă austro-ungară și prin urmare nici marfă de Brașov, deórece Austro-Ungaria se închide în contra imrotrului de produse române (vite și lană.) El, referentul a cerut în acest cas întrepunerea ambasadorului ces. reg. din Bucuresci prin o cerere, pe care a cetit-o, și acuma așteptă după rezultat. Dacă va rămâne lucrul cu această esclusiune, la hotărârea d-lui ministru român, în acest cas se va face multă daună atât d-sale, cât și mai multor fabrici de postav din Brașov.

După ascultarea acestei întâmplări consternátore și după ce membrii prezenți ai camerei au mulțumit d-lui Diamandi Manole pentru ostenele sale, ce sunt spre binele întregului, camera a luat următoarea hotărâre: »Impărțășirea d-lui Diamandi Manole nu numai că se ia spre știință cu mulțămită, ci se va face totodată raport despre acesta și d lui ministru r. ung. de comerț pentru considerarea ocașională a acestei dispoziții îndreptate în contra Austro-Ungariei.«

În astfel de împrejurări, nu scim, ău, cum se va putea renoi convenția comercială cu România, așa ca comerțul și industria noastră să nu decađă. Guvernul vienez ar fi dispus să ție sémă de cererile României, dar cel din Pesta se pare că nu vrea să scie de acesta.

Congresul literar internațional.

Ală optulea congres literar și artistic internațional își va ține sesiunea la Madrid, în Octomvre 1885, spune »Telegraful.«

Cu ocazia acestui congres, Asociația a desemnat ca subiect al concursului internațional cestiunea următoare:

Simțământul onórei: Espresia sa în literatura spaniolă și în literaturile celorlalte țeri.

Scriitorii din tóte țerile sunt invitați ca să concure. Manuscriptele, a cărora lungime nu trebuie să fie mai mare de 1000—1200 linii, trebuie adresate, francate și recomandate, înainte de 31 August 1885, secretarului general al Asociațiunei. d. J. Lermina, la Bry-sur-Marne (Seine).

Nu va trebui să fie semnate; ele vor avea pe plic o devisă, care va fi repetată pe un plic pecetluit conținând numele și adresa concurentului; plicurile nu vor fi deschise decât după hotărârea juriului, compus din comitetul de onóre și din biroul Asociației

Se vor decerne două medalii, una ca antieul premiu, și-a doua ca ală doilea.

Președintele de onóre al Asociației a fost Victor Hugo, care nu va puté fi înlocuit în acest distins rang.

Președinți sunt: d-nii Torrès Caicedo, Louis Ulbach, Adolfo Calzads și T. Robert Fleury.

Vice-președinți: d-nii Alphonse Pajès, Armand Dumaresq, Louis Ratisbonne, Ladislav Mickievici și Clifford Millage.

Secretar general: d. Jules Lermina; secretari: d-nii Fr. Baetzmann, C. Ebeling, Louis Cattreux, Al. Cahen și Ocampo.

Între membrii comitetului esecutiv aleși în sesiunea dela Bruxelles, vedem figurând și pe d-nii B. P. Hășdeu și Gh. Giuvara.

Cestiuni economice

Braşov, 24 Maiu v. 1885.

Dle Redactor! Două prelegeri economice nu de puţin valoare faţă cu împrejurările locuitorilor acestui oraş mă îndemnă e mă folosi de câteva momente libere spre a le da însemnătatea cuvenită.

Diarul german din loc „Kr. Ztg.” a publicat mai deunăzi o serie de articuli despre cultura albinelor. Acesta s'a făcut ca un fel de pregătire care, se atrage atenţiunea acelor pe cari li-ară putea interesa mai de aproape astfel de cunoştinţe. Acelaşi diar în No. 95 din 27 Aprilie n. din estă an comunică apoi programul unui cursu mai sistematic atăt teoretic cât şi practic din albinărit, ca un ramu de cultură, care e aici mai mult neglijat decât oricare altul, cu toate favoabilele împrejurări ce le avem. Iniţiativa la acestu cursu pecum şi la altul de altă categorie, despre care voi vorbi mai la vale, s'a luat în sinul reuniunii germane economice comitatense din loc (Kronstädter Landwirthschaftsverein), a cărei conducere o poartă peşul parochi ev. lut. dela biserica s-tului Bartolomei în Braşovul vechiu dl. Ioh. Hubs ca preşedinte şi dl. Morres ca secretar. Tota reuniunea se împarte în multe secţiuni, între cari imi permit a considera mai de aproape pe cea care se ocupa special cu cultura albinelor şi pe cea care cultivă în special ramul pomologic. Fiecare secţiune işi are câte un conducător specialist. Conducătorul secţiunii celei din urmă este dl. Horvath, telegrafist, iar celei din urmă d-lu Bachmayer. Prin organele conducătoare ale Reuniunii se ordineză din timp în timp câte un cursu de cele memorate mai sus. Astfel de cursuri, foarte bine sistematizate, s'au ținut în zilele acestea şi anume de albinărit din 1—5 Maiu n. în stupina de la curtea d-lui G. Horvath, iar cel din pomărit la 30 Maiu n. a. c. în frumoşa grădină de pe livada poştii a d-lui Bachmayer.

Ară trebui să se scrie câte un întreg, decât ar fi, ca să se arate totu decursul interesantelor prelegeri amintite mai sus. La acestu loc imi permit însă a mă mulţumi numai pe lângă o descriere în liniamentele cele mai generale.

1. Cursul de albinărit s'a început Vineri, 10 Maiu n. la 10 ore înainte de ameză; solemnitatea descrierii s'a dat prin preşedintele Reuniunii d-lu I. Hubs care pe verdeta în grădina d-lui prelegător G. Horvath prezintă un cuvânt calduş şi însufleţitor faţă cu cultura albinelor. Ascultătorii la acestu cursu au fost cam 20, între cari erau mulţi chiar din împrejurime atăt de particulari cât şi mai vartos dintre învăţătorii saşi, care dovedesc un mare interesu către totu ce e bun şi folositor. În decursu de 5 zile s'au ținut — conform programului satorit deja prin biroul Reuniunii — prelegeri atăt înainte cât şi după ameză. Materialul propus a fostu pecat de variat, pe atăt şi de bogat.

S'a descriu corpul şi viaţa albinelor, isvorul deosebit de venit, la care poţe ajunge omul prin cultura albinelor, apoi s'au propus şi explicate în modu foarte amănunţit diferite modalităţi de tractare întru promovarea măiestrită a culturii albinelor. Orice explicaţie teoretică se arăta în practică în frumoşa stupină a d-lui prelegător; chiar ascultătorii manipula cu atăt cu totă increderea şi dibăcia, proprie de altfel numai cultivatorilor rutinaşi ai stupăritului. Punctele generale, pe lângă cari s'au grupat singuratiunile prelegeri teoretice şi practice, au fost cam următoarele: Srotarea stupilor din iarnă, revisiunea lor, curăţarea lor în primăvară, înmulţirea albinelor, înmulţirea măiestrită a stupilor, tractarea lor după înmulţirea produselor albinelor, plantele nutritive, prin cari se promovează cultura lor, intuirea diferitelor aparate necesarii la cultura albinelor, dintre cari merită deosebită administraţiunea unu aparat pe catu de simplu pe catu de practic pentru scoterea mierei din figură fără a se vătăma aceştia.

Toate aceste prelegeri afară de cea diu urmă au fost ținute de d-lu G. Horvath în stupina d-sale dela curtea. Zelul şi bunăvoinţa d-lui Horvath pentru aceste prelegeri a fostu necalculabile, d-sa a jertfit totu pentru acest scop înalt, şi încă între nise împrejurări dintre cele mai nenorocose în sinul familiei şi nefavorabile încat priveşte atenţiunea sa de telegrafist, de unde necăpătând concediu, s'a ajutat prin substituirea colegilor săi. — Ultima prelegere în această materie a fostu ținută de dl. inginer O. Luckhardt în frumoşa vilă a dsale din apropierea gării Braşovului. Aci s'a vechit altfel de construcţi atăt la coşniţe cât şi la stupina întregă, apoi construcţi cea foarte simplă a aparatului de scos mierea din faguri; grădina dsale încă este întocmită cu atăt. După intuirea şi a altor aparate de interes s'a început cursul albinăritului printr'unu discursu rostit în totă pompa din partea respectivului parochi preşedinte I. Hubs, care a şi adus mulţumită dlor prelegători şi specialu dlui Horvath în numele reuniunii. Merită înadeveru totă lauda stăruinţele dlor prelegători în

privinţa acestă. Primescă pe acestă cale şi calduşele mele mulţumiri pentru jertfele aduse! (Va urma.)

CORESPONDENŢA NOSTRA DIN COMITATE.

Seculia de Câmpia, 1 Iunie 1885.

O mângăiere trebuie să simţescă în inima sa orice călător nepreocupat, care trecend prin Câmpia va cerca şi se va convinge despre progresul surprindător la care a înaintat de unu timp încete starea şcolilor noastre confessionale române. Pot să ştiu, că mai în fiecare comună românească edificiul cel mai mândru şi mai pompos este şcola, aşa în atăt omul trebuie să admire zelul încordat şi ne înfrântă activitate a conducătorilor bisericesci, apoi devoţiunea şi rara bunăvoinţa a poporului care, deşi miseru şi împilat, dar când e vorba de binele şi înaintarea naţiunii sale este gata a jertfi totu.

Atari şcoli frumoşe aflăm în comunele învecinate: Pogăceaua, Velcheriu, Şermaşiu, Frata şi aşa mai departe mai în fiecare comună românească. Eu însă nu voiesc şi nici nu sunt competentu a judeca şcolile altor comune, de aceea mă voi mulţumi a exprima pentru mine şi popor bucuria sufletescă şi profunda mulţumire ce ni-o procură şcoala noastră românească. La porţa careia am vechit mulţi trecători stând în loc, admirând-o şi şicend, că „mai frumoasă decât acestă nu cred să se afle altă şcolă în Câmpia”. Dar nu numai splendorea şi frumseţea edificiului este ceea ce mişcă să ne exprimăm mulţumirea noastră, cât mai vartos progresul dovedit în această şcolă, căci Dzeu ne-a dăruit cu unu învăţător, care în decursu de 8 luni a făcut peste aşteptare multu. Dl Adamu Maior încă de multu ne era cunoscut din diaristica română de unu învăţătoru destoinic, ér în decursul acestui anu şcolastic venind în mijlocul nostru, ne-a arătat în faptă destoinicia sa. Nu e lipsă aci de laudă, căci faptele dlui Adamu Maior sunt destul de puternice pentru a'i da cea mai viuă expresiune ce se cuvine unu învăţătoru bravu şi în totu respectul consciu de misiunea sa.

Deşi numai 8 luni trecu de când dl Adamu Maior a păşit ca învăţător la această şcolă, noi ne putem lauda cu unu număr frumos de preste 50 copii, cari ştiu fluentu scrie iş ceti. În această privinţa admirăm pre bunul nostru învăţător cu atăt mai tare cu cât suntem convinşi despre tractarea nimerită şi manierele plăcute prin cari a şciut captiva increderea, atenţiunea şi iubirea micuţilor săi discipuli. Nu a neglesit d Maior faţă cu pruncii, nici unulu dintre obiectele de învăţământ, dar mai vartos ne-a pus într'una serioasă uimire progresul în desemn, în limba română şi în socotela, căci nu numai rezolvirea orî cărei teme cu ajutorul celor patru operaţiuni aritmetice fundamentale, dar şi calcularea cu frânger vulgari şi decimali, volumul cubic, aflarea suprafeţei de orice formă o şciu lucra exactu şi cu cea mai mare securitate o parte însemnată dintre elevii domnului Adamu Maior.

În faţa unu sporu aşa frumos într'unu timp atăt de scurtu afirmu cu credinţă tare, că dacă d. Maior işi va continua misiunea sa cu acelaşu zel, preste puţin timpu poporul comunei noastre va fi în totă privinţa la culmea misiunii sale.

Până atunci însă exprim şi împreună cu mine işi exprimă oricare părinte recunoşteru mulţumirea sa, dorind devotatului nostru învăţătoru ca pentru cruntele sale jertfe aduse pe altarul poporului românesc, Dzeu să-l mângăie cu bunăta sa şi cu îndurările sale să-l recompenseze!

Bine ar fi şi amu dori, ca faptul d-lui Adamu Maior să-l urmeze şi alţi confraţi ai săi şi atunci de siguru că nu preste multu timp amu puté ride noi de străini şi nu străinii de noi.

Iacobu Calin, proprietar.

DIVERSE.

O întâmplare îngrozitoare. — I se comunică „Răsboiului” următoarele din Craiova: Joi 23 curentu pe la ora 3 şi jumătate după amiază, pe când se începuse lucru la o bina a d-lui Parupschi din strada Unirii s'au surpat din temelă pe lucrătorii casele de alături cu două etaje foste ale d-nului Scarlatu Parisu, unde se afla unu magazinu de tapiserie alu d-lui Israilovic. Desastru este înfiorătoru, căci pe toţi lucrătorii i-au strivit zidurile în acea gropă. Mai totu oraşul şi cu administraţiunea s'au adunat spre a da ajutoru acelor nenorocite victime d. prefectu însuşi a pus mâna spre a scăpa viaţa înormantaţilor de vii. Până acuma s'au scos 11 victime parte cu puţină viaţă, parte striviţi de totu. Chiriaşul de sus împreună cu femeea şi unu copil s'au scos cu puţină viaţă şi s'au trimis toţi la spitalu spre a le da ajutoru de va mai fi puţină. Se crede, că totu mai sunt 4 sau 5 nenorocii sub dărâmurile zidurilor. La această întâmplare s'a dat ordinu de prefectu de a veni pe dată pompieri cu instrumente şi toate birjele încărcate cu soldaţi dela casarmă pentru a da ajutoru. Tota mobila, oglinzi etc. din magazinul de tapiserie s'a făcutu în mii de bucăţi, din fericire stăpanul magazinului nu se afla acasă, asemenea şi femeea lui plecase dimineaţa la Bucureşti. Acesta spre ştiinţa d-lor ingineri, cari dau voia a se construi binale când cele de alături sunt într'una ruină completă. Inginerul comunii şi arhitectul binării sunt arestaţi.

**

O operaţiune ciudată. — Doctorul Beclard a citit în şedinţa Academiei franceze dela 26 Maiu stilu nou, o scrisore a doctorului Chibbert, care comunică rezultatele unei operaţiuni de necreţut. O fată, perdenşu ochiul bolnavu de exoftalmie şi de glaucomă, doctorul Chibbert scose ochiul bolnavu şi puse în locu ochiul unu lapin (iepure de casă). Transplantarea s'a făcutu la 5 Mai. Astăzi ochiul se hrăneşte, se mişcă, presinteză o consistenţă aproape normală; oculurile transparente abia mai sunt turbure. Resultatul, şice operatoru, este prea satisfăcătoru; ochiul de lapin este de preferat ochiul de sticlă, şi nimicu nu spune că nu se va putea obţine o întorcere a funcţiunilor viuale. Trebuie să adăogăm că această din urmă promisiune a cam făcutu să zimbescă grava Academia.

**

Cutremur de pământ. — Unu înspăimântătoru cutremur de pământu s'a produs în Indiile englese, provincia Caşmiru. După o depeşă primită la Londra, cele dinteu scuturături au începutu Duminecă şi de atunci continuă fără încetare la intervale de câte şice minute. Mai multu de cinci-şice de persoane se şice că au perit deja, însă această cifră se bazează pe socotela dinteu, care trebuie să fie departe de cea adevărată. Numărul morţilor trebuie să fie multu mai mare. Numărul răniţilor este enormu. Animalele domestice au perit cu sutele. Casarma trupelor de cavaleria dela Sirinagar e distrusă şi o mare parte de oraşu se află în ruine. Poporaţiunile sunt cuprinse de spaimă şi fugu în corăbii pe apă ori sub corturi pe câmpu. Provincia Caşmiru face parte din principatul de Lahora în regiunea munţilor Himalaia. Ea se mărginesce la nordu cu China, la apus cu provincia Peshawur, la răsăritu şi miază-şice cu Pendjebul, unde a avut locu întrederea de curendu a emirului Afghanistanului cu vice-regele Indiilor, lordul Dufferin. Siringar, despre care se vorbeşte mai sus, este capitala Caşmirului şi are 75,000 locuitori, între cari mulţi englesi.

**

Unu non modu de sinucidere. — Unu individ din Dedham, a căru identitate n'a putut fi stabilită, nevendu cu ce se cumpere unu revolveru să se sinucidă, şi-a inchipuit altu modu de sinucidere: luă unu tubu de aramă, îl încărcă cu pulbere şi glonţe; tubulu astfel încărcetă a fostu legat de unu copacu. După aceea individul şi-a legat picioarele cu o funia şi s'a culcat la pământu lângă tubulu încărcat; cu unu chibritu dedu focu pulberii din tubu prin o mică gaură. Morte a fostu instantanee; corpulu era aşa de mutilat, că nu mai avea formă omenescă.

BIBLIOGRAFIA.

Atheneul român: Conferinţe publice 1883—1884 Vol. I. — Confer. 1: „Discursul de deschidere” de C. Esarcu. „Învăţăminte din Istoria Patriei” de N. Ionescu. — Confer. 2: „Relaţiunile Franciei cu România sub Ludovicu XIV, XV şi XVI” de V. A. Urechia. — Confer. 3: „Învăţăminte din Istoria Patriei”, continuare de N. Ionescu. — Confer. 4: „Aporicifele în literatura română”, de Dr. M. Gaster. — Confer. 5: „Partidele într'unu Statu constituţional” de C. Dissescu. — Confer. 6: „Petrea Creţulu Şolcanu, lăutarul Brăilei” de G. Dem. Teodorescu. — Confer. 7: „Patriotismu şi Cosmopolitismu” de G. D. Pallade. — Confer. 8: „Statulu anticu şi Statulu modernu” de C. C. Arionu. — Conferenţe publice 1884—85. Confer. 10: „Progresele igienei din cei din urmă ani” de Dr. I. Felix. — Confer. 11: „Programul generalu alu conferinţelor Atheneului 1884—85”. „Discursul de deschidere” de C. Esarcu. „Elementul patriotic în Cronicele române” de Ionescu-Gion. „XX Aniversare a Atheneului român”. — Confer. 12: „Instituaţiunea militară basată pe şcolă” de generalu I. E. Florescu, — Bucureşti, editura librăriei Socecu et Comp. 1884—85.

AVISU TEATRALU PRELABILU

Subsemnatul amu onore a preveni pe onor. publicu că voi arangia cu societatea mea de operete compusă din 42 persoane artiştii de primul rang, deocamdată numai două reprezentaţiuni în Braşov în hala festivă, cu scopu de a face cunoscută trupa mea dinaintea onor. publicu. Fiindu distinsă cu favorul locuitorilor acestui nobil oraş voi deschide mai târziu unu ciclu mai mare de reprezentaţiuni. Prima se va da Sâmbătă în 1/13 Iunie 1885 în hala festivă cu piesa

Răsboiulu vesel

mare operă bufă de I. Strauss. Testu de Zell şi Eene. Voindu a face astfel o încercare voi deschide abonamentu numai după ce amu datu vr'o două reprezentaţiuni şi numai decât va dori publicu acesta ceea ce se va anunţa în afişurile de şice. Cu distinsă stimă.

Carol Polgar.

Editoru: Iacobu Mureşianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursul la bursa de Viena

din 8 Iunie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Bonuri croato-slavone) and Price/Value.

Bursa de București.

Cota oficială dela 25 Maiu st. v. 1885.

Table with 3 columns: Item description (e.g., Renta română, Banca națională), Buy (Cump.), and Sell (vând.) prices.

Cursulu pieței Braşov

din 9 Iunie st. v. 1885.

Table with 4 columns: Item description (e.g., Bancnote românești, Argint românesc), Buy (Cump.), Sell (Vând.), and Price.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungăria lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abonă la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Beiu, Vodă, Domnă ROMANŪ ISTORICŪ de Theochar Alexi.

Apare în broșuri à 20 cruceri, 50 bani una cu ilustrațiuni originale. Romanul va fi completu cu 34 broșuri. Ori ce libraru, colportoru, legatoru de cărți etc. este gata a procura aceste broșuri franco, duse la casele onor. cetitoru.

ni se excită pentru faptele istorice, preface lectura acestui romanu în o adevărată plăcere, în unu bogatu isvoru nu numai de distracțiune ci și de instrucțiune. Textul romanului este însoțit de ilustrațiuni, care și aceste sunt originale, compuse de unu artistu anume pentru această scriere. Ea cuprinde istoria României, începându cu fanariotulu Caragea, trecându la revoluțiunea eterii grecesci și a lui Tudorū Vladimirescu, a căru viêtă, fapte și morțe tragice sunt cu de amănuntulu descrise, atinge revoluțiunea dela 1848, tracteză pe largu Domnia lui Cuza, dându unu tablou amenunțitu despre acea epocă și încheiă cu alegerea lui Carolu de Hohenzollern.

morte. Pentru a scăpa de pedepsa legii, o târsece în grădină, unde îi taie capul, îngropându-l, pentru a face să credă lumea, că cadavrul fără cap, este alu altei persoane. Cu toate astea se vede silitu a mărturisii faptulul și este condamnatu la muncă silnică. După câtuva timp se descoperă că... dar cine voiesce a sci ce se descoperă, citescă romanul, unde va găsi cu ce se-și ațite, ș'apoi cu ce se-și astempere curiositatea.

Cine-și procură întregulă opă de-a dreptulă dela tipografia editore plătindu-lă de-o dată înainte, se va profita de economisirea portului adică va avea să trimetă numai câte 15 cruceri de broșură seu pentru 34 broșuri 5 fiorini.

Tipografia Alexi, BRAȘOVŪ.

Tote administrațiuni le diareloru românești sunt rugate a ne face ofertă pentru publicarea acestui anuțu.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each column contains train routes, times, and omnibus services.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grăse.

Tipografia ALEXI, Braşov.